

Psykososiaalinen tuki akuutissa kriisitilanteessa

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

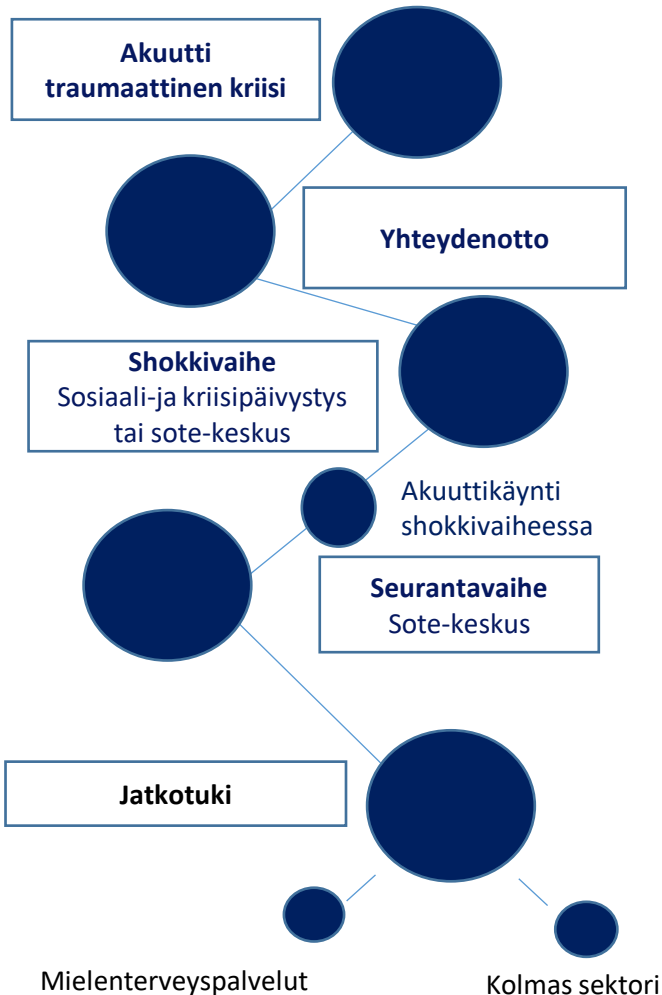
14.3.2024 Pohteen järjestöfoorumi

Niko Borén, hoitotyön johtaja Alueelliset psykiatriset mielenterveyspalvelut
Mari Viljas, projektisuunnittelija RRP2 Hoidon jatkuvuushanke Mipä -osio

Pohde

Pohjois-Pohjanmaan
hyvinvointialue

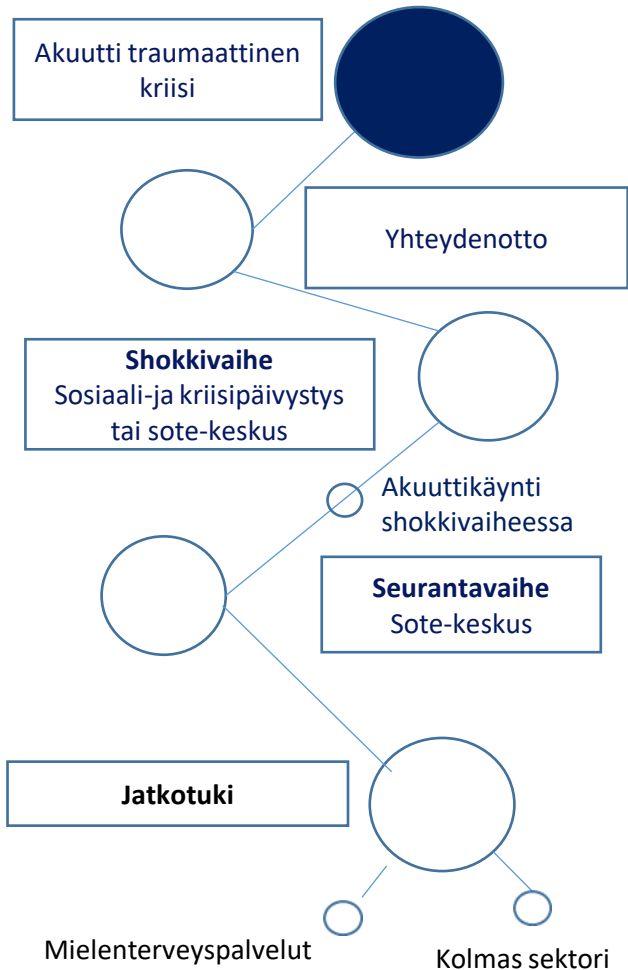
Psykososiaalinen tuki akuutissa kriisitilanteessa

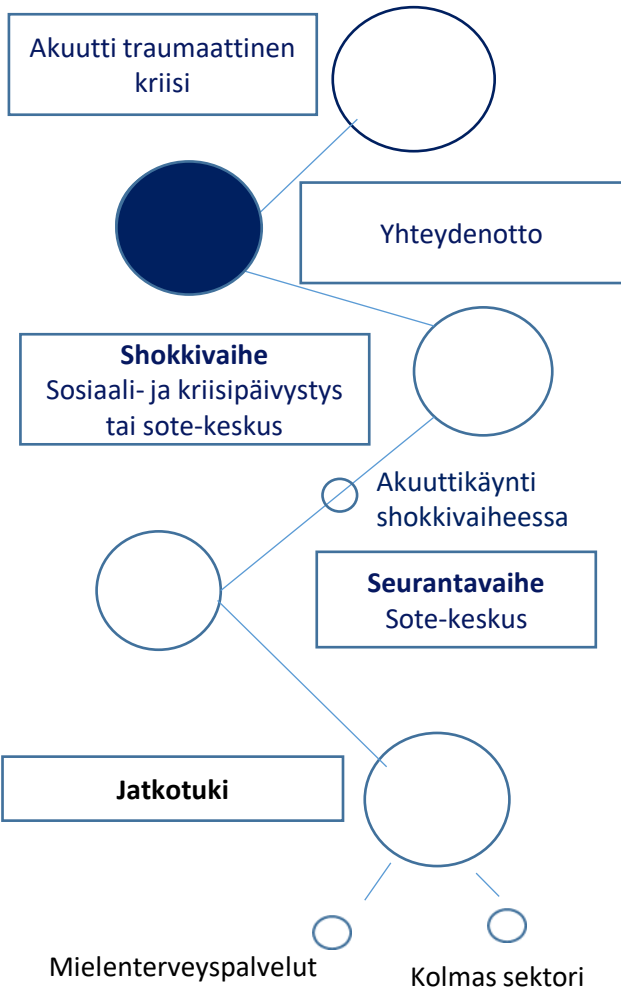
- Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella on kehitetty akuuttien kriisien psykososiaalisesta tuesta yhtenäinen toimintamalli sote- keskuksiin.
- Sosiaalihuoltolaki ja Terveystieteiden tutkimuskeskus ohjaavat psykososiaalisen tuen järjestämistä äkillisissä järkyttävissä tilanteissa.
- Mallin kehittämisessä on ollut mukana sosiaalipalveluiden, mielenterveyspalveluiden ja järjestöjen edustus.
- Toimintamalli korostaa sosiaalipalveluiden ja mielenterveyspalveluiden yhteistyötä akuutin kriisin kohdanneiden auttamisessa.
- Tuki alkaa sosiaali- ja kriisipäivystyksessä ja jatkuu sote-keskuksissa riittävän pitkään.
- Viranomaistuen jälkeen asiakas voidaan ohjata myös seurakuntien ja järjestöjen tuen piiriin.
- Toimintamalli on käytössä kaikilla Pohteen alueilla. Alueellisesti on sovittu kriisityötä tekevät sosiaalipalveluiden ja mielenterveyspalveluiden työntekijät.
- Lisätietoja antavat vastuualuepäälliköt sekä aikuissosiaalityön ja mielenterveyspalveluiden vastuuyksikköpäälliköt.

Akuutti traumaattinen kriisi

- Akuutteja traumaattisia kriisejä ovat ennalta arvaamattomat ja järkyttävät tapahtumat
 - kuolemantapaukset
 - loukkaantumiset ja onnettomuudet
 - koskemattomuuden menetys tai niiden uhka
 - vakavat väkivaltilanteet
 - tulipalot
 - läheltä piti –tilanteet
- Kriisityöllä tarkoitetaan vakavan traumaattisen tapahtuman jälkeistä ammatillisesti tuotettua kriisityön kokonaisuutta, josta voidaan erottaa akuutin vaiheen kriisiapu sekä sitä seuraava psykososiaalisen tuen prosessi.
- Kriisityö kohdentuu traumatisoivien tapahtumien jälkeiseen riittävän pitkään jatkuvaan psykososiaaliseen tukeen.
- Elämänkriisit hoidetaan peruspalveluissa tai kolmannen sektorin tarjoamana.
- Suuronnettomuuksiin on erillinen ohjeistus hva-alueella.
- Kouluilla ja varhaiskasvatuksessa on omat kriisitilanteiden ohjeistukset.

Yhteydenotto sosiaali- ja kriisipäivystykseen

Ympäri vuorokauden akuuttien kriisien yhteydenotot ottavat vastaan:

Oulun sosiaali- ja kriisipäivystys (takapäivystys Koillismaalla Kuusamossa ja Taivalkoskella)

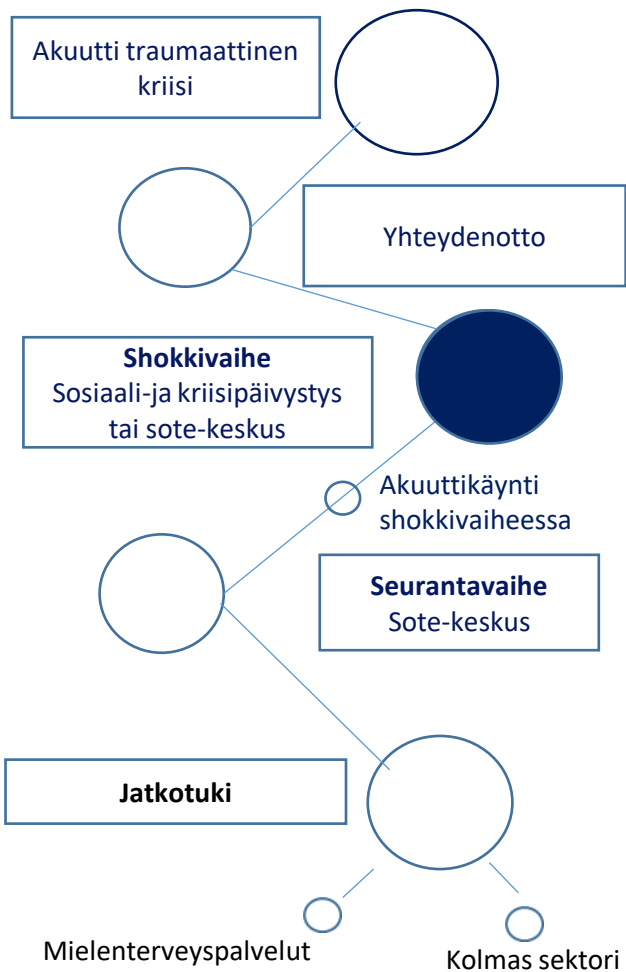
044 7036235

Sosiaali- ja kriisipäivystys, Jokilaaksojen yksikkö

044 4793644

Yhteydenotto voi tulla esim. poliisilta, pelastuslaitokselta, ensihoidolta, päivystyksestä, teho-osastolta jne. tai suoraan kriisin kohdanneelta.

Yhteydenottoon tarvitaan aina kriisiapua tarvitsevan lupa.

Shokkivaihe

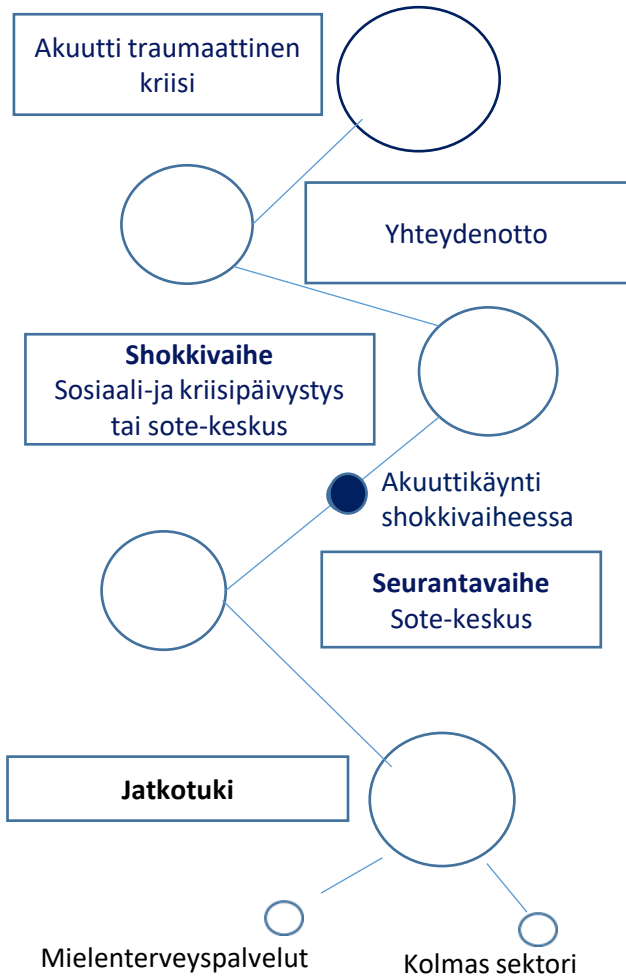
Sosiaali- ja kriisipäivystys tekee tilanteen alkuarvion ja järjestää ensivaiheen avun tai siirtää tehtävän apua tarvitsevan asuinpaikkakunnan sote-keskuksen kriisityölle.

Shokkivaiheen tuessa:

- rauhoitellaan asiakasta ja luodaan turvallisuuden tunnetta
- annetaan psykoedukaatiota
- tehdään sosiaalityön tarpeen arvio
- sovitaan seuranta tapaamisista

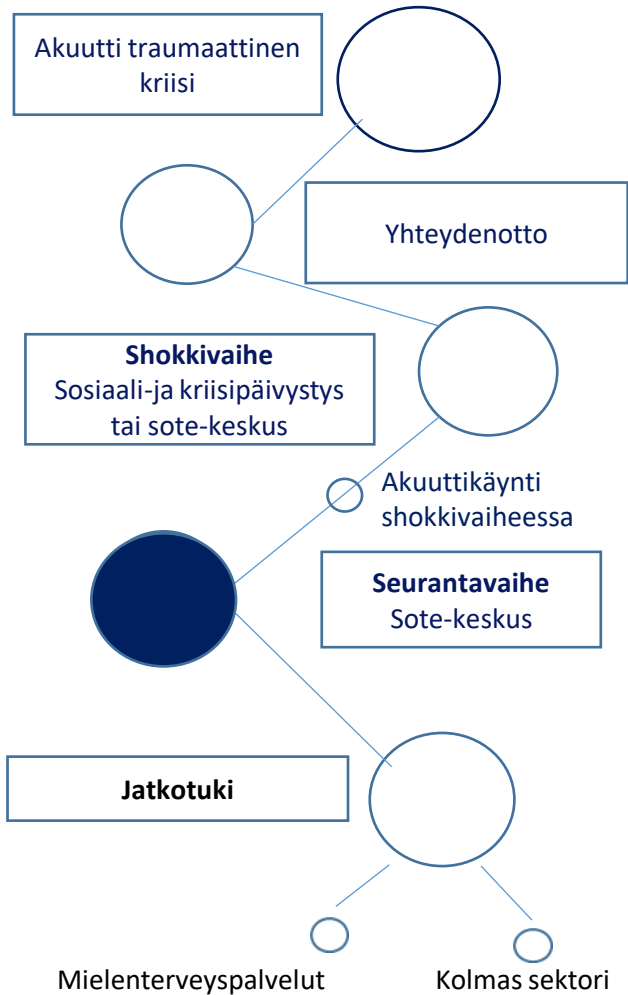
Akuuttikäynti shokkivaiheessa

- Sosiaali- ja kriisipäivystys on yhteydessä kriisin kohdanneeseen ja sopii akuuttikäynnistä.
- Akuuttikäynti voidaan toteuttaa myös puhelimitse tai etäyhteydellä, mutta ensisijaisena työskentelytapana on tapaaminen.
- Akuuttikäynnille asiakkaan luvalla voidaan kutsua mukaan seurakunnan edustaja tai SPR henkisen tuen ryhmän jäsen.
 - SPR henkisen tuen ryhmän koulutettujen vapaaehtoisten tehtävänä on henkisen ensiavun ja tuen antaminen yhteistyössä viranomaisten kanssa.
 - Päivystävällä sairaalapapilla tai oman seurakunnan papilla on mahdollisuus lähteä poliisin mukaan kuolinviestin viemiseen ja osallistua sen jälkeiseen kriisityöhön yhteistyössä kriisi- ja sosiaalityöntekijöiden kanssa.
- Psykiatrian klinikan päivystykseen ohjataan vain psykiatrista hoitoa tarvitsevat

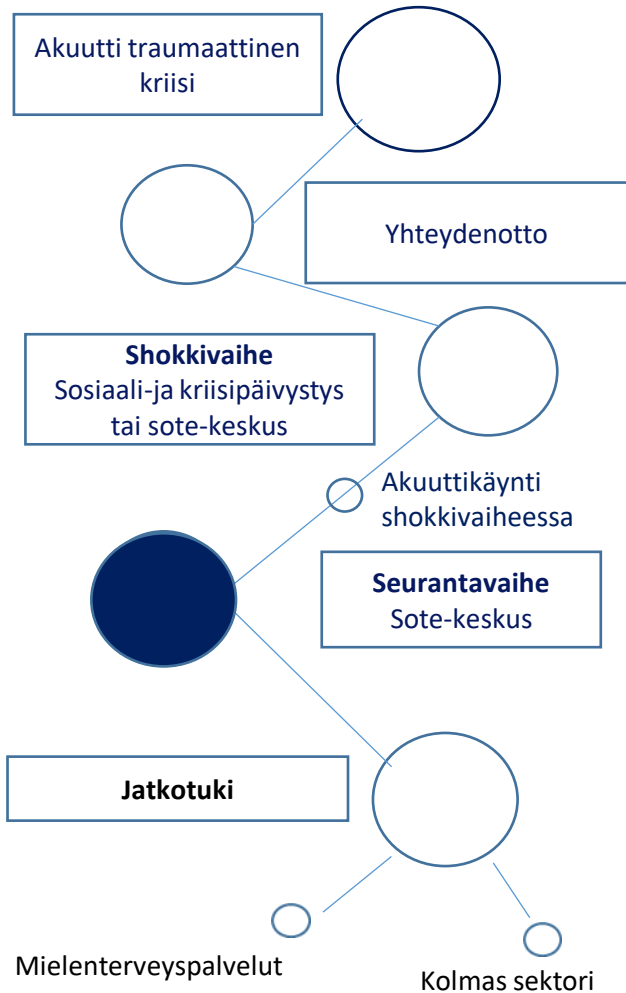
Seurantavaihe Sote-keskuksessa virka-aikana

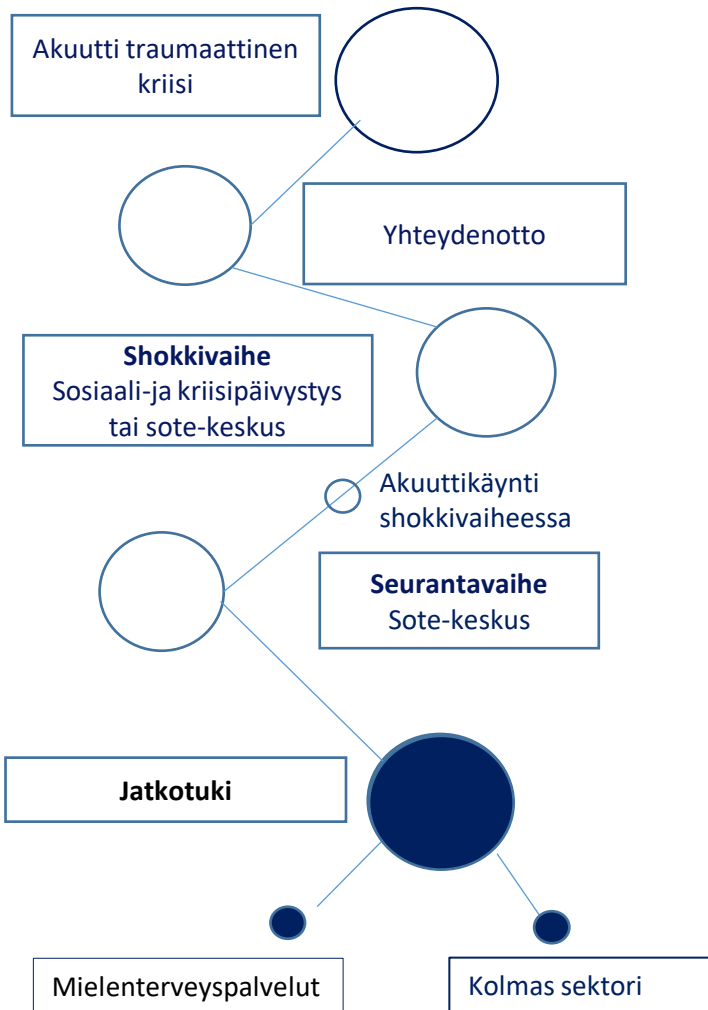
- Sosiaali- ja kriisipäivystys arvioi akuuttikäynnin jälkeen seurannan tarpeen.
- Tukea tulee edelleen aktiivisesti tarjota kaikille traumaattisen kriisin kohdanneille.
 - Tuen tavoitteena on arkeen paluun edistäminen, traumatisoitumisen ennaltaehkäisy ja resilienssin vahvistaminen.
- Tiedonsiirtovaiheessa sosiaali- ja kriisipäivystyksestä ollaan yhteydessä sote-keskuksen sosiaalipalveluihin.
- Alueellisesti on sovittu kriisityötä tekevät sosiaalipalveluiden ja terveyspalveluiden työntekijät.
- Seurantavaiheen merkitys korostuu erityisesti tilanteissa, joissa asiakas ei ohjaudu minkään muun tuen piiriin ja hänellä on ollut aktiivivaiheen päättyessä edelleen joitakin arkeen vaikuttavia oireita tapahtuneesta.
- Seurantavaiheesta voi olla hyvä sopia myös tilanteissa, joissa perheessä on lapsia tai erityisen tuen tarpeessa olevia henkilöitä. Lapsilla psyykinen oirehdinta voi viivästyä ja nousta esille myöhemmässä vaiheessa, kun vanhempien tilanne on tasaantunut.

Seurantavaihe Sote-keskuksessa virka-aikana

- Sosiaalialan ammattilainen pyytää ensikäynnille työpariksi terveydenhuollon ammattilaisen.
- Asiakkaaseen ollaan yhteydessä saman päivän aikana sosiaali- ja kriisipäivystyksen yhteydenoton saavuttua.
- Sovitaan tapaaminen 1-3 vrk:n sisään kotikäyntinä tai erikseen sovittuun paikkaan.
- Seurantavaiheen kestosta ei ole olemassa yleispätevää ohjetta, ja se rakennetaan asiakkaan yksilöllisen tilanteen mukaan.
 - Seurantakäyntejä voidaan tarjota esimerkiksi 1-5 kertaa 2 kuukauden aikana.
 - Seuranta voidaan toteuttaa myös harvakseltaan puheluna tai etäyhteydellä.
 - Kontakti asiakkaaseen päätetään viimeistään tapahtuman vuosipäivän jälkeen.
- Samat työntekijät pysyvät asiakkaan tukena ensikäynnistä seurantakäyntien loppuun.

Jatkotuki

- Seurantavaiheen jälkeen kriisin kokeneen tuen tarve voi jatkua mielenterveyspalveluissa tai kolmannen sektorin tarjoamissa vaihtoehtoissa.
- Jatkohoito voidaan toteuttaa myös asiakkaan työterveyshuollossa.
- Kriisin kokenut voidaan ohjata myös omahoito-ohjelmiin <https://www.mielenterveystalo.fi/fi/omahoito/jarkyttavan-tapahtuman-omahoito-ohjelma-mieli-ry>

Mielenterveyspalvelut

- Kriisin kokenut ohjataan sote-keskuksen mielenterveyspalveluihin
 - Jos hänen oireensa vaikeutuvat
 - Jos asiakkaalla on olemassa oleva kontakti mielenterveyspalveluihin
 - Hoito jatkuu asiakkaalle tehdyn hoitosuunnitelman mukaan

Kolmannen sektorin palvelut

- Kriisin kokeneella ei ole psykiatrista palvelutarvetta
- Todetaan hyötyvän vertaistuesta
- Seurakunnat ja järjestöt [Lähellä.fi \(lahella.fi\)](http://lahella.fi)
- Oulun Kriisikeskus palvelee koko hyvinvointialueen asukkaita

KIITOS!

